

השני, והעדים מלמטה, כשר.

והוינן בה: וליחוש, דלמא הני תרי גיטי הוו לשתי נשים, כגון שהתחיל הסופר הגט הראשון מחצי העמוד ולמטה עד סופו, וגט שני מתחילת הטור השני עד אמצעו, ואתרמי ליה — נמצאת שיטה הראשונה שהיא הזמן של גט דקמא, מכוונת כנגד שיטה האחרונה של הגט השני, שבה עדים דבתרא. וגזריה — חתך מן הטור השמאלי לזמן דבתרא, ומהטור בצד ימין גזר את העדים דקמא, ונמצא משתמש בשני חצאי גיטין פסולים.

ופרקין: אמר רבי אבא אמר רב: כגון שיש ריוח מלמטה — תחת הגט הראשון, שודאי לא נחתך ממנו כלום, והטור השני הוא המשך של הראשון.

ודלמא זמן דבתרא מיגזו גזיה, אף על פי שמהטור הראשון לא חתך, דלמא מהטור השני חתך את תחילת הגט, ומשתמש עם הגט שבחלק הראשון, והוו שני חצאי גיטין?

ומתריצין: כדאמר רבי אבא אמר רב: מדובר כשיש ריוח מלמטה בטור הראשון,

א-פג א-פג הכא נמי מדובר שיש ריוח מלמעלה בטור השני.

ומקשינן: הואיל ויש ריוח מלמטה בטור הראשון וריוח מלמעלה בטור השני, ניהוש דלמא אימלוכי אימלוך בתחילה, אחר שכתב חצי גט, שלא לגרשה, והדר נמלך לאחר זמן לגמרו, ונמצא החצי הראשון בטל, ולא יוכל לגרש בו.

ומתריצין: כגון דכתב "הרי את" מלמטה, בסוף הטור הראשון, ו"מותרת" מתחילת

הטור השני למעלה, דלא חיישינן שנמלך באמצע משפט. ועל כרחינו הטור השני נכתב בחדא מחתא עם הראשון.

ושוב פרכינן: ודלמא [הכי (גיר' רש"י)] איתרמי ליה, שנמלך באמצע משפט.

ודחינן: כולי האי לא חיישינן.

רב אשי אמר: הא דמכשרינן גט שהתחיל בדף א' והמשיך בדף השני, איירי בכגון דידיעה ביה, שניכר בקלף מתחתא דמגילתא — מתיחת הקלף סביב לכתב הגט, שכך דרך עושי קלפים, למותחו מן הצדדים, ונשאר רושם המתיחה בצדי הגט.

והכא, כיוון שנראה שהגיע הסופר עד סוף הקלף, לא חיישינן שגזר את סוף הגט בטור הראשון, אלא הכל גט אחד הוא.

שנינו במשנתנו: חתמו עדים בראש הדף או מן הצד וכו', פסול.

ומקשינן: איני, והא מצינו שרב היה חתים מן הצד?

ופרכין: התם מדובר בשגגו של אותיות החתימה כלפי כתב — שכיוו? החתימה מראה שהוא המשך לכתב השטר. ומתניתין איירי שרגלי החתימה כלפי כתב, דאיכא למימר שהחתימה של גט אחר היא.

ופרכינן: אי הכי, אלא הא דקתני "הקיף ראשו של גט זה בצד ראשו של גט זה, והעדים באמצע", הדין הוא ששניהם פסולים. וליחזי בחי מינייהו משני הגיטין, גג החתימה כלפי כתב הגט, וליתכשר, ומדוע שניהם פסולים?

סבר רבי אבהו לאכשורה, כדמשמע במשנתנו, שכתב סופר ועד אחד כשר.

אמר ליה רבי ירמיה: חתם סופר שנינו, והשטר פסול.

שנינו במשנתנו: כתב חניכתו וחניכתה כשר:

תנו רבנן: כתב בחתימתו את חניכת אבותיו בניטין, אף על פי שאינו שם משפחתו שלו, כשר עד שיעברו עשרה דורות שלא נשתמשו בחניכה זו.

רבי שמעון בן אלעזר אומר: אם ג' דורות לא נשתמשו בחניכה כשר, מכאן ואילך פסול.

כמאן אזלא הא דאמר רבי חנינא "כתב חניכת אבות בניטין עד ג' דורות כשר" על כרחך כמאן? כרבי שמעון בן אלעזר.

אמר רב חונא: מאי קראה, היכן יש סייעתא לרבי שמעון בן אלעזר מן קראה? שנאמר "כי תוליד בנים — דור שני, ובני בנים — דור שלישי, מכאן ואילך, ונושנתם". הרי שכל דבר, אחר ג' דורות נשכח.

אמר רבי יהושע בן לוי: לא הרבה ארין ישראל, עד שעבדו בה שבועה בתי דינים עבודה זרה. ואלו הן: ירבעם בן נבט, ובעשא בן אחיה, ואחאב בן עמרי, ויהוא בן נמשי, ופקח בן רמליהו, ומנחם בן גדי, והושע בן אלה. שנאמר "אומללה יושבת השבעה, נפחה נפשה, באה שמשחה בעוד יומם, בושחה וחפרה".

אמר רב אמאי קראה סייעתא לכך

ומתריצין: חתם מיירי, דרמו להו הטילו את החתימות כעיברא [כבריה] בין שני הגיטין באמצע [כזה גט/גט]. שאין החתימה מתייחסת לאף אחד מהגיטין.

ומקשינן: אי הכי, סיפא דקתני "ראשו של זה בצד סופו של זה, והעדים באמצע, את שחעדים נקריין בסופו, כשר", ואי כדאמרת, דמתניתין איירי בדרמי לחתימות כעיברא, אם כן, גם בראשו של זה בצד סופו של זה, העדים לאו בהדי האי גט מיקרי, ולא בהדי האי גט מיקרי, ולא מתקיים באף אחד מהם "את שחעדים נקריין עמו", והיה לשניהם ליפסול?

ומסקינן: אלא, רב שחתם מן הצד, בדיסקי — איגרות הזמנה לדין הוא חתים מן הצד אבל בגיטין ושטרות לא, דכל חתימה מן הצד פסולה.

שנינו במשנתנו: גט שכתבו עברית וכו' כתב סופר ועד כשר.

אמר רבי ירמיה: הא דקאמר "כתב סופר", היינו, וגם חתם סופר, שנינו, שיש כאן שתי חתימות.

אמר רב סהדא: הא דקאמרת חתם סופר שנינו, מני? רבי יוסי היא, דקאמר [לעיל סוב] מילי לא מימסרן לשליח, ואם לא היה מצווה הבעל לסופר לחתום, הוא לא היה חותם. אבל לרבי מאיר, הסובר שמילי מימסרן לשליח, לא יחתום הסופר, כי דלמא יאמר השליח לסופר לחתום ללא ציווי הבעל, ויצא מכך משול.

החיא כתובת חתנים דאתיא לקמיה דרבי אבהו, דהוו ידעי ליה — הכירו לכתב טופסא דשטרא, ולחתימת ידא דחד סהדא.

שאנשי גלות יכניה היו תלמידי חכמים, דכתיב ביה בגלות יכניה [מ"ב כ"ד] "ויגל את יהויכין בבלה, ואת כל אנשי החיל שבעת אלפים, והחרש והמסגר אלף".

ומפרשינן להאי קרא:

החרש, שבשעה שהיו פותחין לדבר בדברי תורה, נעשו הכל כחרשין.

מסגר, כיוון שפוגרים הלכה — שאומרים שאין יודעים עליה תשובה, שוב (אינן) [רש"י גרס אין לה] פותחין — אחרים שיכולים לענות.

וכמה מאלו הלכו בגלות — אלף.

עולא אמר, צדקה עשה ה' עם ישראל שחקרים את הגלות שתי שנים לפני שנתקיים בהם "ונושנתם".

"ונושנתם" בגימטריא מ' ארבע מאות חמישים ושנים, והגלות היתה בשנת ארבע מאות וחמישים משנכנסו לארץ, ואילו היו נשארים עוד ב' שנים, היה מתקיים בהם "כי אבוד תאבדון".

אמר רב אחא בר יעקב, שמע מינה מדברי ב-29 עולא, ששיעור זמן של "מהרה" דמרי עלמא, הוא תמני מאה וחמשין ותרתי הוא, דהא כתיב "ונושנתם, כי אבוד תאבדון מהר".

מתנתין:

"גט מעושה", שכפו את הבעל ליתנו, ולא

שבעוון עבודה זרה נחרבה ארץ ישראל? שנאמר "כי תוליד בנים ובני בנים", ומתארת הפרשה שיעבדו עבודה זרה, וסיומא דקרא "העידותי בכם היום וגו' כי אבוד תאבדון מהר מעל הארץ וגו'".

אמרו ליה רב כהנא ורב אסי לרב: כתיב ביה כהושע בן אלה [מ"ב י"ז] "ויעש הרע בעיני ה', רק לא כמלכי ישראל", ומשמע שהרשיע פחות מקודמיו. וכתוב "עליו עלה שלמנאסר".

וכי בגלל שהרשיע פחות, עלה עליו שלמנאסר?

אמר להו: אותן פרדיסאות — שומרים שהושיב ירבעם על הדרכים, כדי שלא יעלו ישראל לרגל, בא הושע וביטלן והתיר לעלות לרגל, ואף על פי כן לא עלו ישראל לרגל.

אמר הקדוש ברוך הוא: כנגד אותן שנים שוכלו לעלות ולא עלו ישראל לרגל, ילכו בשבי.

אמר רב חסדא אמר מר עוקבא, ואמרי לה אמר רב חסדא [אמר רבי ירמיה]: דרש מרימר, מאי דכתיב [דניאל ט'] "וישקוד ה' על הרעה ויביאה עלינו, כי צדיק ה' אלוקינו".

וכי משום דצדיק ה' אלוהינו לכן — וישקוד ה' על הרעה ויביאה עלינו?

אלא הביאור הוא: צדקה עשה הקב"ה עם ישראל, שהגלה את גלות צדקיהו [בזמן חורבן בית המקדש] לבבל, ועדיין גלות יכניה קיימת: